

ἐξωσθέντος Πατριάρχου Κυρίλλου, ἥτις καὶ ἐπετεύχθη. Κατὰ Μάρτιον τοῦ 1877 διωρίσθη Ἡγούμενος τοῦ ἐν Μόσχᾳ Μετοχίου καὶ Πληρεξούσιος Πατριαρχικὸς Ἐπίτροπος ἐν Ῥωσίᾳ. Ἐκεῖσε ἀπελθὼν καὶ ἀγρότους ἀγῶνας καὶ μόχθους καταβαλλόμενος κατῳρῶσεν, ἵνα παραλάβῃ κατὰ τὸ ἔτος 1880 τὰ $\frac{4}{5}$ τῶν πρότερον διὰ τὴν τοῦ αἰοδίου Κυρίλλου ἐκθρόνισιν κατασχθέντων ἐσόδων τῶν ἐν Βεσσαραβία κτημάτων, ὡς καὶ τὰ ἐν Ἰβηρία κτήματα ἐπίσης ἐν κατασχέσει διατελοῦντα. Ταῦτα δὲ κατορθώσας μετέβη εἰς Ἰβηρίαν, ὅθεν μετὰ τὸ ἀποκαταστήσαι τοὺς ἀποσταλέντας Πατριαρχικοὺς ἐξάρχους ἐπανήλθεν εἰς Μόσχαν.

Τοῦ ἐν μακαρία τῇ λήξει Πατριάρχου Ἱεροθέου δίκαιον λογιζαμένου προσηκόντως ἀνταμείψαι Αὐτὸν μακρὰς καὶ τιμαλφεστάτας ὑπηρεσίας παρασχόντα, τῇ 3. Ἰανουαρίου τοῦ 1881, τῇ αἰτήσῃ καὶ ἀδείᾳ τοῦ μνησθέντος μακαρίτου Πατριάρχου, χειροτονήθη Ἀρχιεπίσκοπος Θαβωρίου πολλῇ τῇ παρατάξει καὶ μεγαλοπρεπείᾳ ἐν τῷ κατὰ τὴν Πετρούπολιν Καθεδρικῷ Ναῷ τοῦ Ἁγίου Ἰσαακίου ὑπὸ τοῦ Μητροπολίτου Πετρούπλεως καὶ Νοβογοροδίας Ἰσιδώρου καὶ τῶν λοιπῶν Ἀρχιερέων τῶν τὴν Ῥωσικὴν Σύνοδον συγκροτούντων, τότε δὲ ἐδόθη Αὐτῷ καὶ παρὰ τοῦ μακαρίτου Αὐτοκράτορος πασῶν τῶν Ῥωσίων Ἀλεξάνδρου τοῦ Β'. Σταυρὸς πολύτιμος τοῦ στήθους.

Τοῦ Πατριάρχου Ἱεροθέου πρὸς Κύριον ἐκδημήσαντος κατὰ Ἰούνιον τοῦ 1882, ψήφῳ ὁμοθύμῳ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ἐξελέγη Πατριάρχης τῇ 4. Αὐγούστου τοῦ 1883 ἔτους. Κατὰ Σεπτέμβριον δὲ μῆνα τοῦ αὐτοῦ ἔτους, ἐπιτροπὴ συγκροτούμενη ὑπὸ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἰορδάνου Ἐπιφανίου, τοῦ Ἀρχιμανδρίτου Κυρίλλου (νῦν Ἀρχιεπισκόπου Σεβαστίας) καὶ τῆς συνοδείας αὐτῶν ἀπῆλθεν ἐντολῇ τῆς Συνόδου εἰς Μόσχαν, ἵνα ἐξαγγείλῃ μὲν ἐπισήμως τὴν, Θεῷ ἐλέει, γενομένην ἐκλογὴν, συνοδεύσῃ δὲ τῷ Πατριάρχῃ εἰς τὴν Ἁγίαν Πόλιν κατερχομένη. Τῇ 5. Ὀκτωβρίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους, τοῦ Αὐτοκράτορος πασῶν τῶν Ῥωσίων Ἀλεξάνδρου τοῦ Γ', ἐπανακάμφαντος ἐκ Κοπενάγης εἰς Πετρούπολιν, ὁ Πατριάρχης Κύριος Νικόδημος μετὰ τῆς Ἐπιτροπῆς μετέβη εἰς τὴν Πρωτεύουσάν τῆς Ῥωσικῆς Αὐτοκρατορίας, τῇ δὲ 7. τοῦ αὐτοῦ μηνὸς ὁ Αὐτοκράτωρ καὶ ἡ Αὐτοκράτειρα ἐδέξαντο Αὐτὸν μετὰ μεγάλης πομπῆς ἐν τοῖς Ἀνακτόροις τῆς Γάτσινας ἐπαύλεως ἀπεχούσης διὰ τοῦ σιδηροδρόμου ἀπὸ τῆς Πετρούπλεως μίαν σχεδὸν ὥραν, ἡ δὲ ὑποδοχὴ ἐγένετο ᾧδε

πῶς. Ὁ Πατριάρχης μετὰ τῆς ἐπιτροπῆς τῶν Ἀρχιμανδριτῶν Ἀρσενίου καὶ Παρθενίου καὶ τῆς λοιπῆς συνοδείας Αὐτοῦ ἐπιβὰς ἰδιαιτέρας ἀμαξοστοιχίας μετέβη εἰς Γάτσιναν ἐν τοῖς δυσὶ σταθμοῖς Πετρούπλεως καὶ Γατσίνας, τὰ ἰδιαιτέρα Αὐτοκρατορικὰ δωμάτια προπαρασκευασθῆσαν πρὸς ἀνάπαυσιν τοῦ Πατριάρχου καὶ τῶν ἀκολουθούντων Αὐτῷ. Συνώδευον δ' Αὐτῷ ἀπὸ τοῦ τῆς Πετρούπλεως σταθμοῦ ὁ τελετάρχης Κόμης Κίσελεφ καὶ ὁ Αὐτοκρατορικὸς θαλαμηπόλος Κνὸριγγ. Ἐν τῷ σταθμῷ τῆς Γατσίνας ἀνέμενον τὸν Πατριάρχην καὶ τὴν συνοδείαν Αὐτοῦ Αὐτοκρατορικὰ ἄμαξαι, ὁ Σταυλάρχης καὶ τέσσαρες ἑπεροὶ ἀξιωματικοὶ τῆς Αὐλῆς ἑφιπποὶ καὶ ἕτεροι θεράποντες βασιλικὸν ἐρυθρὸν χιτῶνα ποδῆρην φέροντες. Τῆς ἀμαξοστοιχίας εἰς Γάτσιναν ἀφικομένης, ὁ Πατριάρχης σὺν τῷ Ἀρχιεπισκόπῳ Ἰορδάνου καὶ τῷ τελετάρχῃ ἐπέβη τεθρίππου ἀμάξης πάσης καχυρσωμένης, ἐπὶ δὲ ἄλλων ἀμαξῶν ἐπέβησαν οἱ ἐπόμενοι Αὐτῷ. Τὸν Πατριάρχην εἰσελθόντα εἰς τὰ ἀνάκτορα ἐδέξαντο ἀξιωματικοὶ τῆς Αὐλῆς, ἔνθεν καὶ ἔνθεν περιστοιχοῦντες Αὐτόν, στοιχηδὸν δ' ἐν μεγάλῃ στολῇ προεπορεύοντο ὁ ὑπασπιστὴς τοῦ Αὐτοκράτορος καὶ Αὐλάρχης Πρίγκηψ Ὁβελέσκης, ὁ Μέγας Τελετάρχης Πρίγκηψ Δολγορούκης καὶ ὁ Μέγας Αὐλάρχης Ναρίσιν. Ὁ Αὐτοκράτωρ ἐδέξατο τὸν Πατριάρχην ἐν τοῖς ἰδιαιτέροις Αὐτοῦ δώμασιν. Εἶτα δ' ἐγένετο δεκτὴ καὶ ἡ ἐπιτροπὴ μετὰ ταῦτα τὸν Πατριάρχην καὶ τὴν ἐπιτροπὴν ἐδέξατο ἡ Αὐτοκράτειρα ἔχουσα παρ' Αὐτῇ τὸν Μέγαν Δούκα Διάδοχον Νικόλαον. Τῷ Πατριάρχῃ ἀπενεμήθη ὑπὸ τοῦ Αὐτοκράτορος ἡ μεγάλη ταινία τοῦ Τάγματος τοῦ Ἀλεξάνδρου Νέβσκη. Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἦτοι τῇ 7. Ὀκτωβρίου ὁ Πατριάρχης μετὰ τῆς συνοδείας ἀνεχώρησεν εἰς Μόσχαν καὶ ἐκεῖθεν εἰς Ὁδησσὸν καὶ Κωνσταντινούπολιν, ἔνθα ἀφίκετο τῇ 17 τοῦ αὐτοῦ μηνός.

Τῇ 27. Νοεμβρίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους ὁ Πατριάρχης ἐγένετο δεκτὸς (πρῶτος ἐν τοῖς Πατριαρχαῖς Ἱεροσολύμοις) ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου Ἀβδούλ Χαμίτ-Χάν, ὅστις καὶ ἀπένευμεν Αὐτῷ τὴν μεγάλην ταινίαν τοῦ Μεδζήτιε καὶ ἐδωρήσατο ἅμα ταμβακοθήκην ἀδαμαντοκόλλητον πολύτιμον. Τῇ δὲ 22. Δεκεμβρίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους ἀφίκετο εἰς Ἁγίαν Πόλιν ἔνθα καὶ αὐθημερὸν ἐγένετο πανηγυρικώτατα καὶ μεγαλοπρεπέστατα ἐν τῷ Πανιέρῳ Ναῷ τῆς Ἀναστάσεως ἡ ἀνάρρῃσις Αὐτοῦ ἐπὶ τὸν Ἀγιώτατον Ἀποστολικὸν καὶ Πατριαρχικὸν Θρόνον τοῦ Ἁγίου ἐνδόξου Ἀποστόλου Ἰακώβου τοῦ Ἀδελφοθέου

Κ. *

Η ΑΚΡΟΠΟΛΙΣ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ

ἐπὶ ΕΥΤΕΝΙΟΥ ΖΩΜΑΡΙΔΟΥ.

(συνέχεια.)

Ἐπὶ δὲ τοῦ Κόδρου (1068), τοῦ Δράκοντος (624), τοῦ τυράννου Κύλωνος (612) καὶ τοῦ Σολωνείου πολιτεύματος (594) τεθέντων τῶν θεμελίων τῆς πολιτικῆς δυνάμεως τῶν Ἀθηναίων, τὸ ἔτος 538 ἔλαβεν ὁ Πεισίστρατος τὰς ἡνίας τῆς ἀρχῆς. Εἰς καλλωπισμὸν τῆς πόλεως συνετέλεσε τὰ μάλιστα ἡ τυραννὶς τῶν Πεισιστρατιδῶν (538—510), οἰκοδομήσαντων οὐ μόνον τὸν ναὸν τοῦ Ὀλυμπίου Διός, τὴν Ἐννεάκρουνον (Καλλιρρόην), τὴν Ἀκαδημίαν καὶ ἄλλας ἐν τῇ κάτω πόλει οἰκοδομάς, ἀλλὰ καὶ στοὰν περὶ τὸν ἀρχαῖον τῆς Ἀθηνᾶς ναόν, οὗτινος λείψανα πρὸς μεσημβρίαν τοῦ Ἐρεχθείου ἀνεκαλύφθησαν τὸ 1885 κατὰ τὰς ὑπὸ τῆς ἀρχαιολογικῆς ἐταιρίας ἐπιχειρηθείσας ἀνασκαφάς. Στρατεύσαντος

δὲ τοῦ Ξέρξου ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα καὶ δηρώσαντος τὴν Ἀττικὴν ἐκπολιορκηθεῖσα κατηρειπώθη (480) καὶ ἡ Ἀκρόπολις καὶ τὰ ἐν αὐτῇ ἱερά, τὸ δὲ ἐπὶ ἔτος (479) ἔνεκα τῆς προδοτικῆς πρὸς τοὺς Ἀθηναίους πολιτικῆς τῶν Σπαρτιατῶν καταλαβόντες οἱ Πέρσαι καὶ ἐκ δευτέρου τὴν πόλιν ἀπετέλεσαν τὸ ἔργον τῆς καταστροφῆς καὶ τῆς ἐρημώσεως. Ἀπελθόντων τῶν Περσῶν νέα οἰκοδομήματα καὶ ἱερά ἔμελλον νὰ μαρτυρήσωσιν εἰς τοὺς ἀνθρώπους ὅτι ἡ πόλις διὰ τῆς βοήθειας τῶν θεῶν καὶ τῆς ἰδίας αὐτῆς συνέσεως καὶ τόλμης ἀποκρούσασα τὸν ἐχθρὸν ἔθετο τὴν βάσιν εἰς ἀμετρον ἐθνικὸν μεγαλεῖον. Ἐν ᾧ δὲ ὁ Θεμιστοκλῆς καὶ ὁ Κίμων ἀπέβλεψαν κυρίως εἰς ὁχύρωσιν τῆς πόλεως καὶ τοῦ Πειραιῶς,

ἐπὶ τοῦ Περικλέους ἐπέειδε τὸ ἄστυ τῆς Παλλάδος τὰς εὐκλεσεστάτας τῆς ἀκμῆς αὐτοῦ ἡμέρας· πανταχοῦ τῆς χώρας ἔδει νὰ ἐξαλειφθῶσι τὰ ἴχνη τῆς ἐρημώσεως τῶν βαρβάρων, ἵνα ἀντὶ τῶν καταστραφέντων νέα καὶ περικαλλέστερα οἰκοδομήματα ἀνεγερθῶσιν· πολλὰ ἐγένοντο ἐπὶ τῆς ἀρχῆς τοῦ Κίμωνος, ἀλλ' ὅμως τὸ ἔργον ἔμελλε νὰ συμπληρωθῇ ἐπὶ τοῦ Περικλέους. Ἐκ τῶν χρόνων αὐτοῦ κατὰγονται ὁ ἐπὶ τοῦ Σουνίου ναὸς τοῦ Ποσειδῶνος καὶ τῆς Ἀθηνᾶς, ὁ ἐν Ῥαμνοῦντι ναὸς τῆς Νεμέσεως, ὁ ναὸς τῆς Δήμητρος καὶ Κόρης ἐν Ἐλευσίνι καὶ πλῆθος ἄλλων ἔργων ἀρχιτεκτονικῆς καὶ γλυπτικῆς. Ὁ χώρος ὅμως, ἐφ' οὗ ὁ Περικλῆς καὶ ὁ Φειδίας ἐπεδείξαντο μεῖζονα δραστηριότητα ἢ το ἡ Ἀκρόπολις. Ἦδη ὁ Κίμων ἔθετο τὰ θεμέλια τοῦ Παρθενῶνος, ἐπὶ τῆς ἀρχῆς δὲ αὐτοῦ ἰδρύθη ὁ ὑπὸ τοῦ Ἀρείου πάγου ἀνατεθεὶς ταῦρος, ἡ περιώνυμος βοῦς τοῦ Μύρωνος, ἡ Ἀφροδίτη τοῦ Καλάμιδος καὶ ἡ τοῦ Φειδίου πρόμαχος Ἀθηνᾶ· τὸ ἀγάλμα τοῦτο ἔχον κατὰ τὸν Michaelis (Mitt. d. Inst. II, 87 κέ.) ὕψος 7,50 μ. καὶ ἰστάμενόν ἐπὶ βάθρου ὑψηλοῦ (9 μέτρ.) ἐν ὑπαίθρῳ μεταξὺ τοῦ Ἐρεχθείου καὶ τῶν Προπυλαίων παρίστα τὴν θεὰν ἐν πολέμῳ· ἡ χρυσὴ τοῦ δόρατος λόγχη καὶ ἡ περικεφαλαία ἦσαν ὁρατὰ „τοῖς ἀπὸ Σουνίου προσπλέουσιν“ (Παυσ. I, 28, 1). Ἐπειδὴ δὲ μεταξὺ τῆς Ἀκροπόλεως καὶ τοῦ Σουνίου κεῖται ἐπιπροσθίων ὁ Ὑμηττός, οἱ λόγοι τοῦ Παυσανίου δηλοῦσιν, ὅτι ἡ λόγχη καὶ ἡ περικεφαλαία τῆς θεᾶς ἦσαν ὁρατὰ οὐχὶ ἐκ Σουνίου, ἀλλὰ μετὰ τινα ἀπ' αὐτοῦ πλοῦν ἐκ τοῦ Ζωστήρος. Εὐψυχος πολεμικὴ τόλμη ἀνδισταμένη εἰς πάντα τινα ἐχθρὸν ἐξεδηλοῦτο ἐν τῷ χαλκῷ ἀγάλματι τῆς προμάχου, ἀποτελοῦντι τὸ ἰδεῶδες τῆς γενεᾶς τῶν Μαραθωνομάχων καὶ κατασκευασθέντι ἐκ τῆς λείας τῆς ἐν Μαραθῶνι νίκης. Μετὰ τὴν ἔξωσιν τοῦ Κίμωνος (461) προσεπάθεισεν ὁ Περικλῆς νὰ καταστήσῃ τὰς Ἀθῆνας σχολεῖον τῆς Ἑλλάδος προάγων παντὶ σθένει τὴν παιδείαν, τὴν τέχνην καὶ τὴν ἐπιστήμην· ὅπως δὲ ἄλλοτε εἰς τὴν Σπάρτην, οὕτως ἐπέρρεον νῦν εἰς Ἀθῆνας φιλόσοφοι καὶ ἱστορικοί, ῥήτορες καὶ καλλιτέχναι, τὸ δὲ δαιμόνιον ποταμὸν κατέστη μετ' οὗ πολὺ ἡ παιδείσις τῆς Ἑλλάδος καὶ τὸ πρυτανεῖον τῆς Ἑλληνικῆς σοφίας. Ἐν τῶν σχεδίων τῆς μεγάλω φρονος αὐτοῦ πολιτικῆς ἦτο καὶ τοῦτο, νὰ καλλωπίσῃ διὰ τοῦ Φειδίου καὶ τῶν λοιπῶν καλλιτεχνῶν τὴν πόλιν διὰ πολυτελῶν μνημείων, μαρτυρούντων ἔτι καὶ νῦν ἐν τοῖς ἔρειπῶσι αὐτῶν τὴν δύναμιν καὶ τὸν παλαιὸν ὄλβον τῆς πόλεως, καὶ ἀποδείξῃ εἰς τοὺς Ἕλληνας ὅτι αἱ Ἀθῆναι ἦσαν ἀξίαι νὰ ἔχωσι τὴν ἡγεμονίαν τῆς Ἑλλάδος. Διαπεράνας ὁ Περικλῆς τὰ μακρὰ τεῖχη (456) καὶ μεταγαγὼν ἐκ τῆς Δήλου εἰς Ἀθῆνας (454) τὰ τῶν συμμάχων χρήματα ἤρξατο τῆς πραγματοποιήσεως τῶν μεγάλων αὐτοῦ σχεδίων. „Ἀλλ' ὅμως ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον παρέσχεν εἰς μὲν τὰς Ἀθῆνας πλεῖστον καλλωπισμόν, ἐμποιεῖ δὲ εἰς τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους μεγίστην ἐκπλήξιν, μόνον δὲ περὶ τῆς Ἑλλάδος μαρτυρεῖ, ὅτι δὲν εἶναι ψευδὴς ἡ θρυλουμένη αὐτῆς δύναμις καὶ ἡ πάλαι λαμπρότης, ἡ κατασκευὴ πολυτελῶν οἰκοδομῶν ἀνατεθεισῶν εἰς τοὺς θεοὺς, τοῦτο μάλιστα ἐκ τῶν πολιτικῶν τοῦ Περικλέους πράξεων κατηγόρουσιν καὶ διέβαλλον οἱ ἐχθροὶ αὐτοῦ ἐν ταῖς ἐκκλησίαις, βοῶντες ὅτι ὁ μὲν δῆμος ἀτιμάζεται καὶ δυσφημεῖται ἀφ' οὗτο ἐκόμισεν εἰς ἑαυτὸν ἐκ Δήλου τὰ κοινὰ τῶν Ἑλλήνων χρήματα, τὴν δὲ εὐσχημον πρόφασιν, ἣν ὁ δῆμος ἠδύνατο νὰ εἴπῃ πρὸς τοὺς κατηγοροῦντας αὐτόν, ὅτι ἐκ φόβου πρὸς τοὺς βαρβάρους λαβὼν ἐκ τῆς Δήλου τὰ χρήματα τῶν συμμάχων φυλάττει αὐτὰ ἐν ἀσφαλεῖ τόπῳ, καὶ ταύτην ἀφῆρεσεν ὁ Περικλῆς, φαίνεται δὲ ὅτι ἡ Ἑλλὰς

ὑβρίζεται δεινὴν ὕβριν καὶ προφανῶς τυραννεῖται βλέπουσα ὅτι ἐκ τῶν συνεισφερομένων ὑπ' αὐτῆς διὰ βιαιῶν πολλάκις καὶ ἀναγκαστικῶν μέτρων ἡμεῖς καταχρυσούμεεν καὶ καλλωπίζομεν τὴν πόλιν, ἥτις ὥσπερ ἀλαζὼν γυνὴ περιβάλλεται λίθους πολυτελεῖς καὶ ἀγάλματα καὶ ναοὺς πολυταλάντους“ πρὸς δὲ ταῦτα ἀπολογούμενος ὁ Περικλῆς ἀπεδείκνυνεν εἰς τὸν δῆμον ὅτι προμαχοῦντες τῶν συμμάχων καὶ ἀποκρούοντες τοὺς βαρβάρους οὐδεμίαν εὐθύνην περὶ τῶν χρημάτων ὀφείλουσιν εἰς αὐτούς, οἵτινες οὔτε ἱππικόν, οὔτε ναυτικόν οὔτε πεζικόν παρέχοντες τελουσι μόνον χρήματα, ἅτινα οὐχὶ πλέον τῶν διδόντων εἶναι κτήμα, ἀλλὰ τῶν λαμβανόντων, ἐὰν ἐκπληρῶσι τοὺς ὅρους, ἐφ' οἷς ἔλαβον αὐτά. Ἐπειδὴ δὲ ἡ πόλις εἶναι παρεσκευασμένη ἱκανῶς διὰ τῶν πρὸς τὸν πόλεμον ἀναγκαίων, εἶναι καλὸν νὰ δαπανηθῇ τὸ περισσεύμα εἰς τοιαῦτα ἔργα, τὰ ὁποῖα ἐκτελεσθέντα θὰ προσπορίσωσιν εἰς τὴν πόλιν ἄξιον δόξαν, ἐκτελούμενα δὲ ἀφθόνον κέρδος εἰς τοὺς ἐργάτας αὐτῶν· ἡ παντοδαπὴ ἐργασία καὶ αἱ ποικίλαι ἀνάγκαι κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἔργων θὰ ὑποβάλῃ ὡς πᾶσαν τέχνην καὶ θὰ ἀπασχολήσωσι πᾶσαν χεῖρα· καὶ ὅπερ μέλλει νὰ κοσμήσῃ τὴν πόλιν, τοῦτο θὰ καταστήσῃ συγχρόνως καὶ πᾶσαν τάξιν αὐτῆς εὐπορον. Τοιαῦτα ἔλεγεν ὁ Περικλῆς ἐπιστομίζων τοὺς πολιτικούς αὐτοῦ ἀντιπάλους, τεχνῖται δὲ παντὸς εἶδους μετέσχον τῆς εἰρηνικῆς ταύτης ἐργασίας, ἀρχιτέκτονες, ἀγαλματοποιοί, χαλκοτύποι, λιθοζόοι, βαφεῖς, χρυσοχοί, μαλακτῆρες ἐλέφαντος, ζωγράφοι, ποικιλταί, τορνευταί, κατεργαζόμενοι λίθον, χαλκόν, ἐλέφαντα, χρυσόν, ἔβενον, κυπάρισσον, ἔτι δὲ πρὸς τούτοις οἱ τὴν ὕλην ταύτην κομίζοντες ἔμποροι καὶ κυβερνήται πλοίων· οὕτω διανεμομένης τῆς ἐργασίας διεσπάρη ἡ εὐπορία εἰς πᾶσαν κοινωνικὴν τάξιν. Ἀναβαινόντων δὲ τῶν ἔργων ὑπερηφάνων μὲν κατὰ τὸ μέγεθος, ἀμυμήτων δὲ κατὰ τὴν μορφὴν καὶ τὴν χάριν, μάλιστα θαυμάσιον ἦτο τὸ τάχος τῆς ἐργασίας· διότι τὰ ἔργα, τῶν ὁποίων ἕκαστον ἐνομιζέτο ὅτι μόλις ἐντὸς πολλῶν γενεῶν ἀνθρώπων θὰ διεπεραίνετο, συνετελέσθησαν ἅπαντα ἐπὶ μόνῃς τῆς ἀρχῆς τοῦ Περικλέους. Ὅθεν καὶ μᾶλλον θαυμάζονται τὰ ἔργα αὐτοῦ πρὸς πολὺν χρόνον ἐν ὀλίγῳ γεγόμενα· διότι κατὰ μὲν τὸ κάλλος ἕκαστον εὐθὺς τότε ἦτο ἀρχαῖον, κατὰ δὲ τὴν ἀκμὴν διατελεῖ μέχρι νῦν πρόσφατον καὶ νέον· οὕτως ἐπανθεῖ ἐπ' αὐτῶν νεότης τις διατηροῦσα εἰς αἰὲ τὴν ὄψιν αὐτῶν ἀδικτον ὑπὸ τοῦ χρόνου, ὥσπερ τὰ ἔργα εἶχον καταμειγμένην ἐν ἑαυτοῖς αἰώνιον πνοὴν καὶ ψυχὴν ἀγήρω. Διὰ τοιούτων λέξεων ἐξυμνεῖ ὁ Πλούταρχος (Περικλ. XII. XIII) τὰ ἀθάνατα ἔργα τοῦ Περικλέους. Ἀκριβεῖς εἰδήσεις περὶ τῶν καταναλωθέντων χρημάτων δυστυχῶς δὲν διεσώθησαν ἡμῖν, εἰς τὰ προπύλαια λέγεται ὅτι ἔδαπανήθησαν 2012 ταλάντων (ἴτοι πλέον τῶν 12,000,000 δραχμῶν), πρὸς Kirehhoff, Zur Geschichte des athenischen Staatsschatzes σ. 56. Πάντα δὲ διεῖπε καὶ πάντων ἐπίσκοπος ἦν αὐτῷ κατὰ τοὺς λόγους τοῦ Πλουτάρχου ὁ Φειδίας καίτοι μεγάλους ἀρχιτέκτονας ἐχόντων καὶ τεχνίτας τῶν ἔργων.

Καὶ ὁ μὲν Παρθενὼν ὠκοδομήθη ἐπὶ τῶν ὑπὸ τοῦ Κίμωνος τεθέντων θεμελίων ὑπὸ τῶν ἀρχιτεκτόνων Ἰκτινίου καὶ Καλλικράτους (454—438), τὰ δὲ Προπύλαια ὑπὸ τοῦ Μνησικλέους (437—432) καὶ ἡ οἰκοδομὴ τοῦ Ἐρεχθείου διακοπεῖσα ἐπὶ τοῦ πελοποννησιακοῦ πολέμου καταλέγεται ἐν τοῖς σχεδίοις τοῦ Περικλέους, ὡσαύτως δὲ καὶ ἡ ἰδρυσις τοῦ ναοῦ τῆς ἀπτέρου Νίκης· πρὸς δὲ τούτοις ἔργον τοῦ Περικλέους εἶναι καὶ ἡ ὀχύρωσις τῆς βορείου πλευρᾶς τῆς Ἀκροπόλεως καὶ ἡ κατασκευὴ Ὁδείου (πρὸ τοῦ 444) παρὰ τοὺς ἀνατολι-

κούς αὐτῆς πρόποδας χάριν τῶν μουσικῶν ἀγώνων κατὰ τὰ Παναθηναία. Ἐννοεῖται δὲ οἰκοθεν ὅτι τὰ τε ἐντὸς τῶν ναῶν καὶ τοὺς ἔξω αὐτῶν περιβόλους ἐκόσμουσαν πλῆθος ἀπειρὸν ἀγαλμάτων καὶ παντοίων ἀναθημάτων, ὧν ἀξιολογώτερα ἦσαν τὸ τέθριππον χαλκοῦν ἄρμα εἰς ἀνάμνησιν τῆς κατὰ τῶν Χαλκιδέων καὶ Βοιωτῶν (509 π. χ.) νίκης τῶν Ἀθηναίων, ἡ Λημνία Ἀθηνᾶ τοῦ Φειδίου, ὁ Παρνόπιος Ἀπόλλων, ἡ Ἀθηνᾶ Ὑγεία τοῦ Πύρρου, ἡ Ἐπιπυργιδία Ἐκάτη Ἀρτεμις τοῦ Ἀλκαμένους, ὁ δούριος χαλκοῦς ἵππος τοῦ Σρογγυλίωνος, ἡ Ἀθηνᾶ τοῦ Μύρωνος τιμωρουμένη τὸν Μαρσύαν, ὁ Περσεὺς φονεύων τὴν Γοργῶ ἔργον ὡσαύτως τοῦ Μύρωνος, τὸ χαλκοῦν ἀγαλμα παιδὸς μετὰ περιρραντήριου, ἔργον τοῦ υἱοῦ τοῦ Μύρωνος Λυκίου, ὁ περιώνυμος Σπλαγγνόπτης τοῦ Κυπρίου Στύππακος καὶ ἄλλα. Ἰδιαιτέρας μνείας ἀξιοῦμεν τὸ ἐν τῷ Παρθενῶνι χρυσελεφάντινον ἀγαλμα τῆς Ἀθηνᾶς. Ἡ Πρόμαχος Ἀθηνᾶ ἦτο ἡ θεὰ τῶν Μαραθωνομάχων, ἡ πρόμαχος τῆς Ἑλλάδος ἐπὶ τῶν περσικῶν. Οἰκοδομηθέντος ὅμως τοῦ Παρθενῶνος καὶ προκειμένου νὰ στηθῇ ἐντὸς τοῦ ναοῦ ἀγαλμα ἐξεγείρον τὸν θαυμασμόν καὶ τὴν ἐκπληξιν τῶν ἀνθρώπων καὶ μαρτυροῦν τὸν πλοῦτον τῆς μεγάλης ἐμπορικῆς πόλεως καὶ τὴν ἐπίδοσιν τῶν τεχνῶν καὶ ἐπιστημῶν, ὁ Φειδίας ἐπαίησάτο εἰς κατασκευὴν τοῦ ἐκ διαφόρων τεμαχίων ἀποτελουμένου καὶ κορμὸν ξύλινον ἔχοντος ἀγάλματος, χρῆσιν χρυσοῦ καὶ ἐλέφαντος, παρέστησε δὲ τὴν θεὰν ὡς παρθένον, ὡς ἄγνην καὶ ἀπροσπέλαστον θυγατέρα τοῦ Διός, ἐν ἣ ἐν προσωποποιῶν ἐξεδηλοῦτο ἡ σοφία καὶ ἡ σύνεσις τοῦ πατρός· ὡς πολιοῦχος θεὰ εἶχε πρὸς τὰ ἀριστερὰ αὐτῆς τὸν ἱερὸν ὄφιν ἀνασπειρώμενον ὡς σύμβολον τῆς αὐτοχρονίας τῶν Ἀθηναίων· ὡς θεὰ τοῦ πολέμου ἔφερε περικεφαλαίαν καὶ ἀσπίδα, ὡς δούτειρα δὲ τῆς νίκης ἐκράτει ἀγαλμάτιον τῆς θεᾶς ταύτης ἐπὶ τῆς ἐπὶ στύλου ἐρειδομένης δεξιᾶς· ἥρεμος καὶ εἰρηναία οὐδαμῶς δὲ θρασεῖα καὶ προκλητικὴ, οὐδὲ βαρεῖα καὶ ἀμειδής, προσέβλεπεν αὐτάρκης καὶ συλλογισμένη εἰς τὰ πρόσθεν αὐτῆς μετὰ ἱλαροῦ καὶ φαιδρῶν προσώπου· ἡ περικεφαλαία, ἐξ ἧς κατέπιπτεν ἡ λευκὴ κόμη ἐκροσμεῖτο ὑπὸ Σφιγγὸς καὶ γρυπῶν, συμβόλων τῆς συνέσεως καὶ ὀξυνοίας. Τὸ στιλπνὸν χρῶμα τῶν ἐλεφαντίνων πλακῶν, ἐξ ὧν συνέκειτο ἡ γυμνὴ ἐπιφάνεια τοῦ ἀγάλματος, ἐξήρετο διὰ τῆς λάμψεως τοῦ χρυσοῦ, προστεθείσης δὲ τῆς ἐμβολῆς πολυτίμων ποικίλων λίθων ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς, τοῦ χρωματισμοῦ τῶν παρειῶν καὶ τῶν τριχῶν, τῆς διανομῆς φωτὸς καὶ σκιᾶς ἐν τῇ διαθέσει τῆς ἐσθῆτος ἀπετελέσθη καλλιτέχνημα ἀπαράμιλλον τὸ κάλλος. Συντελεσθέντων δὲ κατὰ μέγα μέρος τῶν ἐν τῇ Ἀκροπόλει ἀριστουργημάτων αἱ Ἀθῆναι κατέστησαν τὸ πρῶτον σχολεῖον τῆς πλαστικῆς, ἡ δὲ φυλετικὴ τῶν Ἑλλήνων ἀντιζηλία φαίνεται κατασιγασθεῖσα διὰ τῆς προσκλήσεως τοῦ Φειδίου εἰς Ὀλυμπίαν, τὸ ἱερὸν κέντρον τῆς δωρικῆς χερσονήσου, ὅπως παραστήσῃ ἐν εἰκόνι τὸν πατέρα ἀνδρῶν τε θεῶν τε, τὸν ὑπατον τοῦ κόσμου κυβερνήτην, ὅστις μέχρι τοῦδε ἀνευ ὁμοιώματος ἐλατρεύετο· τὸ μετὰ μεγίστης πολυτελείας τεχνουργηθὲν αὐτόθι ἀγαλμα ἐγένετο ἡ ἰδεώδης τοῦ Διὸς παράστασις παρὰ πᾶσι τοῖς Ἕλλησι, τὰ δὲ ἔργα τοῦ Φειδίου ἐθεωροῦντο ὡς ἀποκάλυψις θεῖα καὶ ἐτύγχανον γενικῆς ἀποδοχῆς· ὁ θεὸς καλλιτέχνης δὲν ἐνεωτέρειζεν, ὡς πολλοὶ τῶν καθ' ἡμᾶς τεχνιτῶν, ἐξ ἀλόγου ἰδιοτροπίας, ἀλλὰ διατελῶν ἐν ἀρμονίᾳ πρὸς τὸ πνεῦμα καὶ τὰς ἰδέας τοῦ λαοῦ καὶ τῶν ποιητῶν ἠρύετο ἐξ αὐτῶν ὕλην διαπλάσσειν καὶ διαμορφῶν αὐτὴν κατὰ τοὺς αἰωνίους καὶ ἀμεταβλήτους νόμους τοῦ καλοῦ· καὶ ἐν τοῖς ἐλαχίστοις λειψάνοις τῆς ἀττικῆς τέχνης ἐπι-

κράτει τὸ ἥρεμον, καὶ φαιδρὸν, τὸ πλαστικὸν καὶ ἐναρμόνιον, χαρακτηριστικὰ δηλαδὴ, ἅτινα διέκρινον τὰ ἔργα τοῦ Φειδίου.

Ὁ πελοπόννησιακὸς πόλεμος (431—404) ἐπήνεγκε μὲν χαλάρωσιν τῶν ἐν τῇ Ἀκροπόλει ἐργασιῶν, οὐχὶ ὅμως καὶ ἐντελῇ διακοπῇ αὐτῶν. Οὕτω τὸ Ἐρεχθεῖον διετέλει καὶ κατὰ τὸν πόλεμον τοῦτον οἰκοδομοῦμενον, διακοπείσης τῆς ἐργασίας ἐν τοῖς δεινοῖς ἐνιαυτοῖς 413—411. Ἀλλὰ τὸ 410 νικήσαντες οἱ Ἀθηναῖοι ὑπὸ τὸν Ἀλκιβιάδην τὴν νίκην παρὰ τὴν Κόζικον ἀνέλαβον τὴν ἀποπεράτωσιν τοῦ ναοῦ, το δὲ 406 ἐτοίμης οὔσης τῆς οἰκοδομῆς, πῦρ ἐκράγεν κατέστρεψε τὸ δυτικὸν αὐτοῦ μέρος, ὅπερ τέλος μετὰ τὴν ἔξωσιν τῶν Τριακόντα ἀνηγέρθη πάλιν τὸ 395—394.

Περὶ τὸ τέλος τοῦ πελοπόννησιακοῦ πολέμου ἐδέξαντο οἱ Ἀθηναῖοι (404) τὴν αἰσχρὰν εἰρήνην παρὰ τοῦ Λυσάνδρου κατεδαφίσαντος αὐτοῖς καὶ τὰ μακρὰ τεῖχη, ἅτινα ὕστερον ἀνωκοδόμησεν ὁ Κόνων καταναυμαχήσας (393) παρὰ τὴν Κνίδον τοὺς Σπαρτιάτας· εἰς ἀνάμνησιν τῆς νίκης ταύτης ἰδρύθη ἐν Πειραιεὶ ναὸς τῆς Κνιδίας Ἀφροδίτης, ὁλίγω δὲ ὕστερον ἐσθῆθησαν ἐν τῇ Ἀκροπόλει τὰ ἀγάλματα τοῦ Κόνωνος, τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Τιμοθέου καὶ τοῦ Ἰφικράτους· ἀγάλματα δὲ θεῶν ἄξια λόγου πρὸς τοῖς ὑπάρχουσι προστεθήσαν ὁ Ζεὺς πολιοῦχος τοῦ Λεωχάρους καὶ ἡ Ἀρτεμις Βραυρωνία τοῦ Πραξιτέλους. Περὶ τοὺς χρόνους τούτους ἀνάγονται καὶ αἱ εἰκόνες ἀνδρῶν ἐπιφανῶν τιμηθέντων τῷ τῆς πολιτείας δικαίωματι ἢ τῆς προξενίας καὶ ἀπειροὶ ἀναθηματικά ἐπιγραφαί. — Ἡ ἐν Χαιρωνεῖα μάχη (338) — ἑκατὸν ἔτη μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τοῦ Παρθενῶνος — κατήνεγκεν εἰς τὴν ἀνεξαρτησίαν τῶν Ἀθηνῶν καίριον τραῦμα, ἀλλ' ὅμως καὶ μετὰ ταῦτα διετέλουν αἱ Ἀθῆναι καλλωπιζόμεναι διὰ δημοσίων οἰκοδομῶν, μάλιστα δὲ ἐπὶ τῶν χρόνων τοῦ ρήτορος Λυκούργου. — Καὶ Ἀλέξανδρος δὲ ὁ μέγας ἐμνήσθη τοῦ ἱεροῦ τῆς θεᾶς βράχου πέμψας, ὡς γνωστὸν, ὡς ἀναθήματα μετὰ τὴν ἐν Γρανικῷ μάχην τριακοσίας ἀσπίδας περσικὰς ὅτι δὲ ἐξ καὶ εἰκοσιν ἐκ τῶν ἀσπίδων τούτων ἀνηρτήθησαν ἐπὶ τοῦ ἐπιστυλίου τοῦ Παρθενῶνος συνεπέρανε λίαν πιθανῶς πρῶτος ὁ Michaelis· καὶ Ὀλυμπίας, ἡ μήτηρ τοῦ Ἀλεξάνδρου, ἐπέμψε τῷ ἀγάλματι τῆς Ὑγείας φιάλην πολύτιμον· περὶ τὸ τέλος τοῦ ἔτους 304 κατόκησεν ἐν τῷ ὀπισθοδόμῳ τοῦ Παρθενῶνος ὁ Δημήτριος, βεβηλώσας δὲ τὸ τῆς θεᾶς ἱερὸν τέμενος διὰ βίου ἀσελγούς ἀπῆλθεν οὐδεμίαν ἐτέραν βλάβην προξενήσας. Σύλησιν τῶν ἐν τῇ Ἀκροπόλει καὶ μάλιστα τῶν ἐν τῷ Παρθενῶνι ἀναθημάτων ἐποίησάτο ὁ ἀντίπαλος τοῦ Δημητρίου Λαχάρης (395), πολιορκηθείσης ὅμως μετ' οὐ πολὺ τῆς Ἀκροπόλεως ὑπὸ τοῦ Δημητρίου ὁ Λαχάρης ἠναγκάσθη καταλιπὼν τὰ πλεῖστα τῶν συληθέντων νὰ δραπετεύσῃ μετρημισμένος ὡς χωρικός.

Μετὰ τὸ ἔτος 229 ὁ τῆς Περγᾶμου βασιλεὺς Ἀτταλος Α' (241—197) ἐκόσμησε τὴν Ἀκρόπολιν στήσας „πρὸς τῷ τεῖχει τῷ νοτίῳ“ (Παυσ. 1, 25, 2) μετὰ τὴν κατατρόπωσιν τῶν Γαλατῶν τέσσαρα συμπλέγματα ἀγαλμάτων ἐξ-εικονιζόντων δύο μυθικοὺς καὶ δύο ἱστορικοὺς ἀγῶνας, ἵτοι τὴν Γιγαντομαχίαν, τὴν Ἀμαζονομαχίαν, τὴν ἦτταν τῶν Περσῶν ἐν Μαραθῶνι καὶ τὴν τῶν Γαλατῶν ἐν Μυσίᾳ. Τῶν ἀγαλμάτων τούτων ἀποτυπώσεις ἐν μαρμάρῳ ἀπύκνυνται ἐν τοῖς Μουσείοις τῆς Νεαπόλεως, τῆς Βενετίας, τῆς Ρώμης, τῶν Παρισίων, τῆς Aix (πρβ. Brunn, Ann. Ist. 1870, σ. 292 κέ. καὶ Overbeck, Geschichte der griechischen Plastik. 3. Aufl. II, 202), ὅτι δὲ τὰ πρωτότυπα ἐπὶ τοῦ μεσημβρινοῦ τείχους καὶ ἄνω τοῦ διονυσιακοῦ θεάτρου ἰστάμενα 60 ἢ 80 ἀγάλ-

ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΤΗΣ ΓΕΙΤΟΝΙΑΣ.

Ελαιογραφία ὑπὸ Μέντσερ.

ματα, ὧν ἕκαστον εἶχεν ὕψος δύο πήχεων, ἦσαν ἐκ χαλκοῦ, κατέστησε λίαν πιθανὸν ὁ Milchhöffer ἐν τῇ πραγματεῖα αὐτοῦ (Die Befreiung des Prometheus, 1882). Εὐμένης Β' (197—159) ὁ διάδοχος τοῦ Ἀττάλου ἠκοδομήσατο ἐν τῷ διονυσιακῷ θεάτρῳ τὴν καλουμένην Εὐμένειον στοάν, ὅπως ἐν καιρῷ βροχῆς τὸ ἐν τῷ θεάτρῳ πλῆθος καταφεύγῃ εἰς αὐτήν· καὶ οἱ τῆς Συρίας βασιλεῖς ἐμνήσθησαν τῆς Ἀκροπόλεως μάλιστα δὲ Ἀντίοχος ὁ ἐπιφανής (175—164). Δεινὴν βλάβην ἔπαθον αἱ Ἀθῆναι ὅτε ὁ Σύλλας (86 π. χ.) ἐπολιόρησε τὴν Ἀκρόπολιν· ὁ ἐν αὐτῇ φαῦλος δημαγωγὸς Ἀριστίων

διὰ τὸν φόβον μὴ ὁ Σύλλας καταλάβῃ τὸ ὑπὸ τοῦ Περικλέους ἱδρυθὲν Ὀδεῖον καὶ ποιήσῃται χρῆσιν τῶν δοκῶν αὐτοῦ πρὸς ἐκπολιόρησιν τῆς Ἀκροπόλεως ἐνέπρησεν αὐτό. Τὸ Ὀδεῖον ἀποτεφρωθὲν ἐντελῶς ἀνηγέρθη πάλιν ὑπὸ τοῦ Καππαδόκου βασιλεῖος Ἀριοβαρζάνου Β'. τοῦ φιλοπάτορος († 52 π. χ.) διὰ τῶν ἀρχιτεκτόνων Γαίου, Μάρκου Σταλλίου καὶ Μελανίππου· ὁ Σύλλας ἐκπολιόρησας τὴν Ἀκρόπολιν ἠρέσθη λαβὼν ὡς σκῦλα πεντήκοντα λίτρας χρυσοῦ καὶ ἑξακοσίας ἀργύρου.

(ἔπεται συνέχεια.)

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΠΡΟΣΕΧΟΥΣ ΚΑΤΑΚΛΥΣΜΟΥ.

„Πρόχθες ἐν ὧρα σχολῆς ἀναδιψῶν πρὸς τέρψιν μου τὸν Β'. Τύμον τῆς ἐριτίμου „Κλειῶς“, ἐνέτυχον ἐν τῷ 36^ο αὐτῆς Τεύχει τῇ ὑπὸ Δρ. Ν. Βρ. διατριβῇ: „Πρόοδοι τῆς νεωτέρας ἐπιστήμης“ ἐπιγραφομένη, ἐν ᾗ πρὸς ἄλλοις περιέργοις γίνεται λόγος καὶ περὶ ὀρυκτολογικῶν εὐρημάτων ἐν τῷ πυθμένι τῆς νοτίου θαλάσσης, ὧδε πως ἐκτιθεμένων: „Πάντες ἐξεπλάγησαν ἰδόντες, ὅτι εἰς ἀπόστασιν 700 θαλασσίων μιλίων ἀπὸ τῶν εὐρωπαϊκῶν θητῶν μετὰ τῶν ἄλλων θαλασσίων τεράτων ἀνεῖλκυσθησαν καὶ λίθοι, ἄλλοι μὲν λεῖοι, ἄλλοι δ' ἔχοντες τόσον παραδόξους ῥαβδώσεις, ὥστε νὰ καταντᾷ ἀπίστευτον, ὅτι αἱ ῥαβδώσεις αὗται ἦσαν προῖον τῆς ἐπενεργείας τῶν θαλασσίων ῥευμάτων. Ἦναγκάσθησαν λοιπὸν νὰ παραδεχθῶσι τὴν λογικωτέραν καὶ φυσικωτέραν ὑπόθεσιν, ὅτι εἰς παλαιωτάτους χρόνους ὄρη πάγων μετέφερον ἐνταῦθα τοὺς λίθους τούτους, ὅτι ἀπέσπασαν αὐτοὺς ἀπὸ τῶν κρυσταλλωδῶν κορυφῶν τῶν ὀρέων τῆς Εὐρώπης, ἀφ' ὧν καὶ αὐτοὶ οἱ πάγοι ἀπεσπάρθησαν, ὅταν δὲ τὰ κρυσταλλώδη ταῦτα ὄρη ἐτάκησαν ἐνταῦθα, ἐν τῷ Ἀτλαντικῷ Ὠκεανῷ, οἱ λίθοι ἐβυθίσθησαν εἰς τὸν πυθμένα. Μετὰ πάροδον χιλιᾶδων ἐτῶν ὁ ἄνθρωπος ἐξήγαγεν αὐτοὺς ἐκ τῆς ἀβύσσου καὶ ἐπὶ τῆς ἀγράφου καὶ νεκρᾶς ἐπιφανείας τῶν ἀναγινώσκει μετὰ θαυμασμοῦ ἐν μικρὸν τεμάχιον τῆς ἱστορίας τῆς ὑψηλίου καὶ τοῦ βίου αὐτῆς κατὰ τὴν προαιώνιον ἐποχὴν τῶν πάγων.“

Ταῦτα διεξελθὼν ἐνεθυμήθη ἀμέσως ἔτι καὶ κατὰ τὸν παρελθόντα Ἰούνιον μῆνα ὁ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκδιδόμενος „Ἀνατολικὸς Ἀστὴρ“ μετέδωκε παρομοίας τινὰς εἰδήσεις, ἐκ τῆς ἐν Σάμῳ ὁμωνύμως ἐκδιδομένης ἐφημερίδος ταύτας μετενεγκών. Εὐθὺς ἀνεζήτησα τὸ φύλλον καὶ ἰδοὺ τί ἀνέγνων καὶ ἐν αὐτῷ: „Ὁ τὴν νῆσον ἡμῶν χάριν ἐπιστημονικῶν ἐρευνῶν ἐπισκεψάμενος βοτανικὸς καὶ παλαιοντολόγος κ. Φορσάηδ Μάζωρ ἀνεκάλυψεν ἐν τῇ περιφερείᾳ τοῦ δήμου Μιτυληνῶν σωρείας ἀπολελιθωμένων ὀστέων ἱππαρίων, ἀερωρίων, ἱπποποτάμων, ἐλεφάντων καὶ ἄλλων τοιούτων ζώων, ὧν τινὰ μὲν δὲν ὑπάρχουσι πλέον, ἕτερα δὲ δὲν δύνανται νὰ ζήσωσιν ἐν νήσοις, καὶ ὧν ἡ εὕρεσις ἀποδεικνύει ὅτι ἄλλοτε ἡ Σάμος καὶ αἱ περικύκλω νῆσοι (διότι ὅστ' ἀπολελιθωμένα ἐλέφαντος εὔρε καὶ ἐν Κῷ) ἀπετέλουν μέρος τῆς ἀσιατικῆς ἡπείρου. Ἀλλὰ καὶ φυτὰ εὔρεν οὗτος ἐνταῦθα ἄγνωστα μέχρι τοῦδε εἰς τὴν βοτανικὴν.“ Ἀνεμνήσθη πρὸς τούτοις ὅτι καὶ πρό τινων ἐτῶν ἐφημερίδες τινὲς ἀνέφερον ὅτι πλούσιός τις Λόρδος ἐξ Ἀγγλίας κατέχωσεν ἐν τισι κορυφαῖς ὑψηλοτάτων τινῶν ὀρέων τῆς ὑψηλίου μερικὰ κιβώτια ἐκ λευκοσιδήρου πλήρη διαφόρων ἐπιστημονικῶν συγγραμμάτων καὶ ἄλλων παντοδαπῶν προϊόντων ἀνθρωπίνης τέχνης

καὶ ἐπινοίας, ἵνα οἱ μετὰ τὸν μέλλοντα παγκόσμιον, ὡς ἔλεγε, κατακλυσμὸν περισυνθιγόμενοι ἀπόγονοι τοῦ ἀνθρωπίνου γένους εὕρωσι ταῦτα καὶ γνῶσιν ὅτι καὶ παρὰ τοῖς προγόνους αὐτῶν ὑπῆρχον γράμματα, τέχναι καὶ ἐπιστήμαι καὶ μὴ ὦσιν ὡς ἡμεῖς οἱ περὶ τῶν προκατακλυσμιαίων ἡμῶν προγόνων οὐδὲν θετικὸν γινώσκοντες, ἢ ἀμυδράς τινὰς καὶ ταύτας συγκεχυμένας εἰδήσεις κεκτημένοι. Τέλος ἀνεπέλησα ὅτι καὶ πέρυσιν ἐλλόγιμός τις κύριος Παῦλος Μπάλη καλούμενος ἀνέγνωσεν ἐνώπιον ἐκλεκτοῦ ἀκροατηρίου ἐν τῇ Λέσχῃ τῆς γείτονός μοι οὐγγρικῆς πόλεως Ujvidek (Νεόφυτον) ἰδίαν τινὰ διατριβὴν, τοιαῦτα ὡς ἐγγίστα πραγματευομένην, ἐξ ὧν ἔμως λαβὼν τὸν δόσιμον ὁ ἐν λόγῳ κύριος ἐπειράθη καὶ νὰ καταδείξῃ τοὺς λόγους καὶ τὰς αἰτίας τῆς ὑπάρξεως τοσούτων εὐρημάτων εἰς χώρας φυσικῶς αὐτοῖς μὴ ἀνηκούσας. Ταύτην λοιπὸν τὴν συντομον μελέτην τοῦ ἐν λόγῳ Οὐγγρου λογίου μεταφράσας ἐκ τοῦ σερβικοῦ ἀποστέλλω ὑμῖν πρὸς δημοσίευσιν, εἴγε καὶ παρ' ὑμῶν ἐγκριθῇ, χάριν τῶν φίλων τῆς φίλης „Κλειῶς“· ἔχει δὲ αὕτη οὕτω:

„Οὐ πρὸ πολλοῦ εὐρέθησαν δύο τεμάχια κοραλλίου (heliasaestraea) καὶ ἐν ὄστρακον θαλασσίου κτενίου (pecten lactissimus) ἐν τινι Καραβιδοχειμάρῳ καλουμένῳ μεταξὺ τῶν λόφων τῆς Φρούσκα-Γκόρας (ὄρος τοῦτο ἐν τῇ τῆς οὐγγρικῆς Κροατίας ἐπαρχίᾳ „Σίρμιον“ ἢ „Σρεμ“ καλουμένη καὶ μετὰξὺ Δουναβέως καὶ Σαβού τῶν ποταμῶν καταντικρὺ τῆς Σερβίας καὶ τῆς Βοσνίας κειμένη. Σ. Μ.) Τὰ κοράλλια ταῦτα, ἅτινα μόνον ἐν θαλάσῃ τροπικοῦ κλίματος δύνανται νὰ ὑπάρξωσιν, ἀποδεικνύουσιν ὅτι καὶ ἐν Σιρμῷ ὑπῆρξε ποτε μεγάλη θάλασσα τροπικοῦ κλίματος καὶ ἐν τῇ θαλάσῃ ἐκείνῃ καὶ μία νῆσος.“

„Λαμβανομένης ὅμως ὑπ' ὅφει τῆς σημερινῆς κλιματικῆς καταστάσεως τῶν μερῶν τούτων ἐγείρεται τὸ ἐξῆς ζήτημα: πῶς ἦν, δηλαδή, δυνατόν, ἂν ὑπῆρξεν ἐκεῖ ποτε θάλασσα, νὰ ὑπῆρχεν ἐπίσης καὶ κλίμα τροπικόν. Ὅτι δὲ τῶντι ὑπῆρξε ποτε αὐτόθι θάλασσα, τοῦτο εἶναι πλέον ἢ ἀποδεδειγμένον· πλὴν πῶς ἡ θάλασσα ἐκείνη ἐκείθεν ἐξηφανίσθη, περὶ τούτου εἶχον σχηματισθῇ διάφοροι γνώμαι· ἀλλ' ἐπὶ τέλους καὶ τοῦτο ἐξιχνιάσθη ὑπὸ τῶν νεωτέρων Ἀστρονόμων, συνάμα δ' ἐγνώσθη ὑπ' αὐτῶν καὶ τοῦτο: ὅτι ἦν τότε καὶ κλίμα τροπικὸν παρ' ἡμῶν ἐνταῦθα πρὸς δὲ καὶ πῶς τοῦτο ἀκολούθως μετεβλήθη.“

„Ὁ Ἀστρονόμος Ἀδχεμαρ ἀπέδειξε μετὰ μαθηματικῆς ἀκριβείας ὅτι μετὰ πάροδον 10,465 ἐτῶν τὸ ἡμισυ τῆς γῆνις σφαίρας ἢ στερεὰ ἐξαίφνης καταπλημμυρεῖται ὑπὸ τῶν θαλασσῶν, ἐνῶ τὸ ἕτερον ἡμισυ τὸ ὑπὸ τὰ ὕδατα τέως τυγχάνον ἀναθρόσκει καὶ νέον παρῥουσιάζει κόσμον τοῖς ἐκ